

Undervisningsopplegg til Holocaustdagen 2022

27. januar markeres Den internasjonale Holocaustdagen rundt omkring i verden. I år markerer undervisningsavdelingen ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter dagen ved å invitere fire unge tredjegerasjons jødiske nordmenn til samtale.

Samtalen blir strømmet, slik at dere kan se den direkte i klasserommet. Vi håper dere vil være med!

Å være tredjegerasjon betyr at man er barnebarn av noen som opplevde Holocaust. Samtalen vil dreie seg om hvordan minnet og fortellinger om Holocaust preger deres liv. Hvordan påvirkes tredjegerasjonen av Holocaust? Når ble de klar over at Holocaust var en del av deres egen familiehistorie? Hva lærte de om temaet da de selv gikk på skolen? Hvordan opplevde de det? Hva ønsker de å formidle videre til egen familie?

I dette undervisningsopplegget kan du se tre filmsnutter med tilhørende spørsmål. Vi har også laget noen fordypningsspørsmål og -oppgaver som du kan jobbe med for å lære enda mer om temaet. I filmene møter du de fire ungdommene som skal delta i samtalen:

Dana Odinsen Golan (20 år). Dana kommer fra Nesodden og gikk på Frogn videregående skole. For tiden jobber hun som jødisk veiviser, som betyr at hun reiser rundt til videregående skoler i hele landet og forteller om hvordan det er å vokse opp som jøde i Norge i dag. På fritiden trener Dana, hun er med venner, og hun utforsker Norge.

Jakob Mathias Golombek (21 år). Jakob kommer fra Oslo, og han jobber i år som jødisk veiviser. Han er interessert i fotball, musikk og politikk.

Talia Deborah Dubowski (21 år). Talia kommer fra Nesodden og gikk på naturbrukslinja på Hvam videregående skole. Hun jobber i år som jødisk veiviser, og på fritiden er hun en aktiv speider.

Eliana Hercz (26 år). Eliana kommer fra Oslo, og har akkurat levert sin masteroppgave ved Universitetet i Oslo. Hun jobber nå som prosjektkoordinator innen temaer hun brenner for, blant annet rasisme, ekstremisme og ytringsfrihet.

Oppgaver til filmene

Film 1

Se filmklippet [«Bli kjent med oss»](#) og svar på spørsmålene under. Det er også mulig å fordype seg i noen spørsmål til slutt.

Spørsmål:

1. På hvilken måte har de fire ungdommene en tilknytning til Holocaust?
2. Elianas oldemor sa til hennes bestefar at «Hvert språk er en nøkkel til livet». Hva tror du hun mente med det? Er du opptatt av å lære språk? Hvorfor/hvorfor ikke?
3. Talia nevner at moren ikke har snakket så mye om Holocaust og at dette kanskje er fordi hun har tysk familie. Hva kan være årsaker til at Holocaust minnes og fortelles på ulike måter i Norge og Tyskland?
4. «Du skal fortelle dine barn» er et uttrykk i jødedommen. Har din familie noen historier som går i arv? Er det noen hendelser/opplevelser du kan tenke deg å fortelle dine barn fra din familiehistorie?

Til fordypning:

1. Finn ut hvor Jedwabne er på et kart. Søk deretter opp historien om hva som skjedde i Jedwabne i 1941.
2. Finn ut mer om de ulike offergruppene under Holocaust:
 - Jøder
 - Romer
 - Slaviske folkegrupper (øst-europeere)
 - Mennesker med nedsatt funksjonsevne
 - «Asosiale», Jehovas vitner, homofile
 - Politiske motstandere, kommunister

Film 2

Se filmklippet [«Hva betyr Holocaust for deg?»](#) og svar på spørsmålene under. Det er også mulig å fordype seg i noen spørsmål til slutt.

Spørsmål:

1. Hvorfor tror du de fire ungdommene har så ulikt forhold til markeringen av den internasjonale Holocaustdagen 27. januar og om hva Holocaust betyr for dem?
2. Hvordan tror du det var å høre om Holocaust for første gang for disse jødiske ungdommene? Hvordan tror du det er å fortelle barn og barnebarn om svært voldelig og vanskelig fortid?
3. Dana uttrykker at Holocaust er en viktig hendelse for alle i Europa, ikke bare jøder, fordi det påvirker oss alle. Hva tror du hun mener med det? Hvordan kan en historisk hendelse prege våre liv, også uten at vi tenker over det eller er en del av dem?
4. «Holocaust er en parentes i jødernes historie» er et uttrykk Jakob ikke liker. Hva menes med uttrykket, tror du, og hvorfor er Jakob uenig?

Til fordypning:

1. Hvorfor markeres den internasjonale Holocaustdagen? Hva er grunnen til at 27. januar er valgt som dato?
2. Jakob sier at han har et nærmere forhold til 26. november enn 27. januar. Finn ut hva som skjedde i Norge 26. november 1942. Kildeforslag: [Holocaust i Norge - undervisningsvideo](#)
3. Dana har et nærmere forhold til *jom hashoa* enn den internasjonale Holocaustdagen. Finn ut mer om hvordan og når *jom hashoa* markeres.

Film 3

Se filmklippet «[Hvem har ansvar for formidling?](#)» og svar på spørsmålene under. Det er også mulig å fordype seg i noen spørsmål til slutt.

Spørsmål:

1. De fire ungdommene har hatt veldig ulik undervisning om Holocaust på skolen. Hvorfor tror du det er sånn? Hvordan har du opplevd holocaustundervisningen på skolen?
2. Hvem mener ungdommene at har ansvar for å formidle kunnskap om Holocaust? Hvem mener du at har ansvar for å formidle om Holocaust? Hvorfor?
3. Dana sier at «personlig vil jeg at folk skal bli kjent med hvem jeg er» og «Jeg er mer enn Holocaust». Hva tror du hun mener med det? Har du opplevd å bli definert av andre på bakgrunn av en gruppeidentitet (som f.eks. religion/livssyn, politisk ståsted, seksualitet, interessefelt)? Hvorfor kan dette oppleves som problematisk?
4. Hvordan opplever ungdommene å bli spurt av andre om Holocaust og andre verdenskrig?
5. Er det viktig å huske Holocaust? Hvorfor/hvorfor ikke?

Til fordypning:

1. Talia er opptatt av hvordan lærebøkene formidler Holocaust, og Dana sier at hun ønsker seg en holocaustundervisning som tar for seg flere perspektiver og ulike fortellinger. De fire ungdommene er alle opptatt av at man bør lære om det norske Holocaust. Se i læreboka di. Hvordan formidles Holocaust der?
2. Hva er *antisemittisme*? Kildeforslag: [Antisemittisme - før og nå](#) og "[Den moderne antisemittismen](#)"
3. Hva kan det bety å være jødisk i Norge i dag? Kildeforslag: "[Jødedommen.no - kultur og identitet](#)"

Avsluttende oppgave:

1. Hvilke spørsmål vil du stille til deltakerne i samtalen? Skriv inn dine spørsmål [her](#).

Lenker:

Filmer og undervisningsopplegg:

<https://www.hlsenteret.no/undervisning/holocaustdagen/holocaustdagen-2022/>

Spørreskjema til paneldeltakere: <https://nettskjema.no/a/240079#>

Filmene:

Film 1 – “Bli kjent med oss”: <https://www.youtube.com/watch?v=6JQ29UsjbqQ>

Film 2 – “Hva betyr Holocaust for deg?»: <https://www.youtube.com/watch?v=bR9FCCcpCxo>

Film 3 – “Hvem har ansvar for formidling?»: https://www.youtube.com/watch?v=rsD0u5bOb_w

Fordypningsmateriale:

Holocaust i Norge – undervisningsvideo:

https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=7Lsq8WYM_o

Antisemittisme – før og nå: <https://antisemittisme-forogna.no/>

Den moderne antisemittismen: https://snl.no/Den_moderne_antisemittismen

Jødedommen.no – kultur og identitet: www.jødedommen.no/kultur/identitet/